

v čisto narodnem duhu. Pred predstavo pa je deklamovala igralka Strozzi pesem Ivana Hranilovića: „U čast Petru Preradoviću.“

Tako je minula slovesnost odkritja Preradovićevega spomenika, katere se iz srca veselé tudi bratje Slovenci. Saj je Preradović tudi njim lep vzgled vernega, domoljubnega in mislečega pesnika. In takih pesnikov potrebujemo!

Veselo je iznenadila vsakega pravega prijatelja hrvaškega naroda novica, da bo jugoslovanska akademija izdajala dva prav znamenita in potrebna zbornika in sicer: „Folkloristički zbornik“ in pa „Zbornik povjestnih spomenika književnosti hrvatske u novom veku“. Folkloristika je nova znanost. Besedo „folklore“ (foklor) je prvi rabil anglež Toms l. 1846. v „Athenäum-u“ za znanje narodnih pripovedek, bajk, pesmij in običajev, v obče za znanost o narodu. Tega naziva so se poprijeli Angleži, a l. 1878. so osnovali tudi društvo „Folklore Society“, katero se bavi z nabiranjem in preiskovanjem narodnega blaga in narodnih običajev. Kasneje so sprejeli ta naziv tudi drugi narodi, a znanost sama se je vedno bolj izpopolnjevala in bistrila ter si pridobila mnogo prijateljev v naobraženem svetu. Sedaj se že v vsakem večjem narodu izdajajo časopisi, kateri se na drobno bavijo s to znanostjo. Tako imajo Nemci svoj: „Zeitschrift des Vereins für Volkskunde“, Rusi list: „Živaja starina“, Poljaki: „Visla“, Čehi izvrstno urejevani „Český lid“, o katerem je tudi že „Dom in Svet“ jedenkrat nekoliko izpregovoril, in Galicija: „Lud“. Med Hrvati je pripravljaj pot temu zborniku marljivi Ivan

Kukuljević v svojem „Arkivu“, drugače je pa ta znanost med Hrvati precëj zanemarjena. In vendar je narodno življenje Hrvatov tako znamenito, ker se je z malimi izjemami skoraj neizpremenjeno ohranilo iz davnine. Pri Čehih je n. pr. kultura že jako izbrisala prosto-narodni značaj, vendar je zanimanje, katero kaže ves češki narod za to znanost, storilo, da se je letos odprla prekrasna češka narodopisna razstava. Raziskovanja na tem polju nam odkrivajo mnogo znamenitih stvari, ki pričajo o slovanski kulturi v predavnem času. Jugoslovanska akademija je osnovala še o pravem času ta zbornik, kateremu želimo mnogo prijateljev. Delil se bo na tri dele: Pisalo se bo o narodnem življenju v ožjem zmyslu, potem o narodnih običajih in nazadnje o dijalektologiji. Ne morem si kaj, da ne bi tu zaželel, da se tudi med Slovenci zapiše in objavi, kar je še kje ohranjenega. Res malo nam je še ostalo, vendar iz lastne izkušnje vem, da je še tu pa tam vendar kaj ostalo. Tako je n. pr. vsak rodoljub veselo pozdravil oni spisek o stavnicah, kateri je prinesel letošnji „Dom in Svet“. In kaj takega bi se še marsikje dobilo.

Tudi drugi zbornik bo jako zanimiv, posebno, ker je akademija zbrala že mnogo gradiva, katero bo tu objavila. To bode posebno koristilo pisatelju zgodovine hrvaške književnosti, ker se bo v tem zborniku zbiralo gradivo počenshi od XV. stoletja pa do l. 1860. Mnogi doslej neznani rokopisi in mnoga pisma, katera bodo marsikaj pojasnila, bodo tu zagledala beli dan. Obema zbornikoma želimo obilo sotrudnikov in prijateljev.

Književnost.

Slovenska književnost.

Slovanska knjižnica. Sn. 36. V gradu in pod gradom. Pripovedka. Češki spisala Božena Nemčeva. Poslovenil Petrovič. Ta pripovedka, bolje povest, je v socialnem oziru pomenljiva. Huda so nasprotja „v gradu“ — med visokimi stanovi — in „pod gradom“ — med nizkimi sloji ljudstva. Nasproti si stojita v tej povesti pregrešna razkošnost, ki presega vse meje v napačni pasji ljubezni, in koščeni glad, ki povzroča kolero; kaže se tu odurna stran slabotnih, lokavih in zavistnih duš poleg blagih in neupogljivih značajev zvestobe in dobrotelčnosti, šopiri se tu košata oholost proti preprosti ponižnosti. Vendar pa slednjič nadviada krščanska ljubezen, čednost se povzdigne, napuh kaznuje. Sklepni dvogovor v dodatku med čitateljem in pisateljem je posebnost te znamenite povesti. — Čitateljem tega snopiča naznanja uredništvo, da je bilo v dveh

rokah popravljanje jezika v pričujoči povesti in da vsled tega v malenkostih ni doslednosti. Zares je jezik v tej povesti dovolj lep; na str. 32. stoji „primši“ nam. „primši“, na str. 52. bi želeli rodilnik v stavku: „nobena si ni drznila prestopiti vežin (!) prag.“

Val. Bernik.

Izbrane pesmi. Zložil Anton Funtek. V Goricí. Natisnila in založila „Goriška tiskarna“ Anton Gabršček. 1895. 8°. Str. 160. Cena naročnikom Slov. knj. 30, nenaročnikom 50 kr. Čisti dohodek je namenjen Ljubljani. (Slovanske knjižnice 38. in 39. snopič.) — Ker nam ni namen, da bi ob tej ugodni priliki, ko je znani pesnik izdal svoje izbrane pesmi, govorili o splošnih stvaréh in napisali dolgo oceno, povemo ob kratkem svojo misel. — Marsikaj mora razsodnemu čitatelju ugajati v tej zbirki. Pesmi se smejo po vsebini in obliki prištejati boljšim proizvodom našega pesništva; semtertje

Gostilna "pri Šikcu"
Ljubljana po potresu: Delitev jedil na Križevniškem trgu.

**) Gostilna "pri Šikcu",
posnena l. 1903.*

se celó nahaja kaka kitica in se dobi kaka misel, ki spada med najboljše naše pesniške plodove. V obliki je naš pesnik natančen in skrben, vendar ne prisiljeno; skrb in premišljenost se vidi v sestavi cele zbirke.

Naš pesnik je lirik. Najrajši gleda v človeško življenje in o njem misli. Pa tudi za prirodo ni slep in gluha. Jako rad naredi z jedno, dvema besedama — dejal bi — prizorišče za svoje slike. Ni gostobeseden, ampak opisuje kratko, pa določno. Tudi v „pesmih za priliko“ ponuja umnih in lepih mislij, kar ni lahko.

Posebno to odobrujemo, da je naš pesnik izbiral in nam podal svoje najboljše pesmi. Tudi vsaki pesmi posebej se vidi, da je zanjo izbiral mislij, izbiral obliko. In to načelo se nam zdi pravo. Zato vlada v vsem tem svetu nekaj blagodejen mir, čustva so čista, strast miruje. Razven v jedni pesmi ni tukaj onega zoprnega oziranja na strankarsko stališče, ki se je pri nas vgnezdilo kakor trtna uš tudi v leposlovje.

Obzorje pesnikovo je bolj majhno. Njegovo srce se udano klanja božji previdnosti in záupa Bogu v težavah: s tem premaguje tudi nekoliko sentimentalnost.

Pesmi gospoda Funtka so vseskozi umetne; on nima darú, da bi zadel pravo struno narodnega pesništva. Zato tudi njegova pesem ne bo segla globoko med narod, omikancem pa je naša zbirka prav lepo pesniško darilo. Dr. Fr. L.

Naše slike.

Današnja številka posvečujemo spomenu, da je dne 7. vel. travna Ljubljano obiskal presvetli cesar, in podajemo v ta namen najprej sliko znamenitega umrlega člena naše cesarske hiše, za Štajerce in za nas vse Slovence znamenitega nadvojvode Ivana z njegovim sinom Frančiškom. Živel je poslednjo svojo dóbo v Gradcu; po njem ima veliki graški muzej s knjižnico ime „Joanneum“. — „Campo vaccino“, po naše: „Kravji travnik“ — nekdanji rimski „forum“: koliko špominov nam budi! Ta slika nam pa ne kaže njegove sedanje oblike; dandanes je forum mnogo bolj očiščen in ni nikakor več travnik za krave. — Obče priznavajo velike zasluge, katere si je pridobil sedanji kranjski deželni predsednik, gospod baron Hein, z neumornim delovanjem ob potresu za Ljubljano in Kranjsko. Zato objavljamo danes njegovo podobo. — Več o slikah še v prihodnjih številkah.